

महाराष्ट्र शासन

सामाजिक न्याय, सांस्कृतिक कार्य व क्रीडा विभाग,

शासन परिपत्रक क्रमांक :- सीबीसी-१०/२००१/प्र.क्र. १९० /मावक-५

मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई ४०० ०३२.

दिनांक :- २१ जून २००१.

- याचा :-** १) शासन निर्णय, समाजकल्याण, सांस्कृतिक कार्य, क्रीडा व पर्यटन विभाग, क्रमांक-सीबीसी-१२९०/२३११६/३७८/मावक-५, दि. ६ जुलै १९९२.
- २) शासन निर्णय, समाजकल्याण, सांस्कृतिक कार्य व क्रीडा विभाग, क्रमांक सीबीसी-१०९६/प्र.क्र. ४८/मावक-५, दि. ३ जून १९९६.
- ३) शासन निर्णय, समाजकल्याण, सांस्कृतिक कार्य व क्रीडा विभाग क्रमांक : सीबीसी-१०९४/प्र.क्र. ८६/मावक-५, दि. ५ जून, १९९७
- ४) शासन परिपत्रक समाजकल्याण, सांस्कृतिक कार्य व क्रीडा विभाग क्रमांक : सीबीसी १०९५/प्र.क्र. २४२/मावक-५, दि. २५ ऑगस्ट, ९७
- ५) शासन निर्णय, विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागासवर्ग आणि विशेष मागास प्रवर्ग कल्याण विभाग, क्रमांक-सीबीसी-१२-२०००/२५२/प्र.क्र. १/प्रमाव-५, दि. २५ जानेवारी २०००.
- ६) मा. मुख्य सचिवांचे शासन पत्र, समाजकल्याण, सांस्कृतिक कार्य व क्रीडा विभाग, क्रमांक- क्र.एसबीसी-२०००/प्र.क्र. १४१/मावक-२, दि. १८ जुलै, २०००.

परिपत्रक

अनुसूचित जाती, विमुक्त जाती, भटक्या जमाती व इतर मागास विशेष प्रवर्गातील व्यक्तींना, जातीची प्रमाणपत्रे देणे, महाराष्ट्र राज्यातील सखलती घेताना इतर मागास वर्ग, भटक्या जमाती, धनगर व तत्सम जाती (क) व वंजारी व तत्सम जाती (ड) यांना उन्नत व प्रगत गटात (Creamy Layer) मोडत नसल्यासह जातीचे प्रमाणपत्र देणे, तसेच केंद्र शासनाने महाराष्ट्र राज्याची इतर मागास वर्गाची जी यादी घोषित केलेली आहे त्या यादीत नमूद असलेल्या जातीतील व्यक्तींना केंद्र शासनाच्या नियंत्रणाखालील पदाकरिता अर्ज करताना त्यासोबत सादर करावयाचे जातीने प्रमाणपत्र (उन्नत व प्रगत गटात (Creamy Layer) मध्ये मोडत नसल्यास) देण्याबाबतच्या सविस्तर सूचना शासन निर्णय, क्रमांक- सीबीसी-१०९६/प्र.क्र. ४८/मावक-५, दि. ३.६.१९९६ अन्वये देण्यात आल्या आहेत. तथापि शासनाच्या असे निदर्शनास आले आहे की, जातीची प्रमाणपत्रे देण्यासाठी अर्जदाराकडून जादा पुरावा देण्याबाबतही आग्रह धरला जातो. याबाबत आपले लक्ष या विभागाच्या

दि. ३ जून १९९६ च्या शासन निर्णयाकडून वेगळ्यात येते. सार शासन निर्णयामध्ये दिलेल्या सूचनांनुसार जातीचे प्रमाणपत्र देण्याबाबत कार्यवाही करावी. तसेच जातीचे प्रमाणपत्र देण्याचे काम शासनाने घालून दिलेल्या मुदतीचे आत व तातडीने पूर्ण करावे. एका जिल्ह्यातून दुस-या जिल्ह्यात स्थलांतरित झालेल्या व्यक्तींना जातीचे प्रमाणपत्र देण्यात येत नाही असे शासनाच्या निदर्शनास आले आहे. याबाबत शासन निर्णय दि.६.१०.१९८६ अन्वये दिलेल्या आदेशांचे पालन करावे.

२. अर्जदार महाराष्ट्र राज्याच्या सर्वसाधारण रहिवासी असेल तर अनुसूचित जातीपैकी असल्यास १० ऑगस्ट, १९५०, विमुक्त जाती / भटक्या जमातीचा असल्यास दि. २१.११.१९६१, इतर मागासवर्गाचा असल्यास दि. १३.१०.१९६७ व विशेष मागासप्रवर्गाचा असल्यास १३.६.१९९५ या तारखांना तसेच घरील यादीमध्ये ज्या शासकीय आदेशान्वये विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागासवर्ग व विशेष मागासप्रवर्ग म्हणून ज्या जाती नव्याने समाविष्ट करण्यात आल्या असतील त्या तारेखेस संबंधित अर्जदाराचे किंवा अर्जदाराचा जन्म या तारेखेनंतर झाला असेल तर त्याच्या घटिलाचे कायम वास्तव्य ज्या ठिकाणी होते त्या क्षेत्राशी संबंधित असलेला सक्षम प्राधिकारी जातीचे प्रमाणपत्र देण्यास सक्षम आहे. घरील जातीच्या प्रवर्गातील व्यक्तींना जातीचे प्रमाणपत्र देतांना घरील तारखांबाबतचा वास्तव्याबाबतचा पुरावा (उदा :- रेशनकार्ड, घरभाड्याची पावती, लाईट बील, मतदार यादीतील नांव इत्यादीबाबी) विचारात घ्यावा. जे अर्जदार घरील तारखापूर्वी महाराष्ट्रात स्थाईक झाले असतील व ते महाराष्ट्रातील वास्तव्याबाबतचे घरील तारखांचे पुरावे व जातीबाबतचे पुरावे सादर करित असतील तर त्या पुराव्याच्या आधारे सक्षम प्राधिका-याने जातीचे प्रमाणपत्र विहित मुदतीत देण्याची कार्यवाही करावी.

३. संबंधीत अ.क्र. ३ मधील दिलेल्या सूचना विचारात घेऊन इतर मागास वर्ग, भटक्या जमाती, धनगर व तत्सम जाती (क) व बंजारी व तत्सम जाती (ख) मधील व्यक्तींना मागणीनुसार उन्नत व प्रगत गटात (Creamy Layer) मोडत नसल्यासह जातीचे प्रमाणपत्र देण्यात यावे.

४. अन्य राज्यातून महाराष्ट्र राज्यात स्थलांतरित झालेल्या व्यक्तींना शासन निर्णय, दि.१.११.१९८५ च्या तरतुदीनुसार स्थलांतरित झालेल्या ठिकाणी जातीचे प्रमाणपत्र दिले जाते. तथापि, मा.उच्च न्यायालयाने रिटपिटीशन क्र.२८३०/८९ व इतर रिटपिटीशनमध्ये दि.२८.९.१९८९ व रिटपिटीशन क्र.२२३८/८७, २३३३/८८, १८१३/८९ व १८७३/८९ मध्ये दिलेल्या निर्णयास अनुसरून शासन निर्णय, समाजकल्याण,सांस्कृतिक कार्य,क्रीडा व पर्यटन विभाग, क्र.सीबीसी-१२९०/२३११६/३७८/मासक-५, दि. ६ जुलै १९९२ अन्वये खालील इंग्रजीमध्ये उद्धृत केलेला भाग बगळण्यात यावा अशा स्पष्ट सूचना देण्यात आल्या आहेत :-

"THE HOLDER OF THIS CERTIFICATE IS NOT ENTITLED TO ANY CONCESSION/FACILITIES OF ANY NATURE WHAT SO EVERY EXTENDED TO SCHEDULED CASTES OR BACKWARD CLASSES BY THE GOVERNMENT OF MAHARASHTRA"

वरील शासन निर्णय, दि.६ जुलै १९९२ अन्वये वरील इंग्रजी भाग वगळण्याबाबतच्या सूचना अस्तित्वात असूनही अन्य राज्यातून महाराष्ट्र राज्यात स्थलांतरित झालेल्या व्यक्तींना जातीची प्रमाणपत्रे देताना अध्यापही जातीची प्रमाणपत्रे देणारे प्राधिकारी वरील इंग्रजी सूचना समाविष्ट करतात हे उचित नाही. तरी परप्रांतिच्यांना जातीची प्रमाणपत्रे देताना वरील दि.६ जुलै १९९२ च्या शासन निर्णयातील सूचनांचे तंतोतंत पालन करावे.

५. मागासवर्गीयांच्या जातीच्या प्रमाणपत्राची तपासणी करण्यासाठी जाती प्रमाणपत्र पडताळणी समित्यांची दि.२०.१२.९९ च्या शासन निर्णयान्वये पुनर्रचना करण्यात आली आहे. त्यानुसार संबंधित विभागाचे अतिरिक्त आयुक्त (महसूल) हे या समित्यांचे अध्यक्ष आहेत. तसेच या समितीच्या कामाचे स्वरूप व अधिकाराबाबत दि.२५.१.२००० च्या शासन निर्णयान्वये आदेश काढण्यात आले आहेत. सदर आदेश स्वयंस्पष्ट असतानाही उमेदवारांना जाती वैधता प्रमाणपत्र मिळण्यामध्ये अडथळणी येत आहेत व जाती वैधता प्रमाणपत्र वेळेवर दिले जात नाही अशा तक्रारी शासनाकडे प्राप्त झाल्या आहेत यामुळे याबाबत अशा सूचना देण्यात येत आहेत की, ज्या उमेदवारांकडे सक्षम अधिका-यांनी दिलेले जातीचे प्रमाणपत्र असेल व त्यांनी आवश्यक ते पुरावे सादर केल्यास त्यांना जातीचे वैधता प्रमाणपत्र त्वरीत देण्यात यावे. उमेदवारांनी सादर केलेल्या कागदपत्रांच्या आधारे जाती दावा सिध्द होत असेल तर उमेदवारांकडून अधिकची कागदपत्रे मागवून वैधता प्रमाणपत्र देण्यास खिंथ करण्याची प्रवृत्ती टाळावी. तसेच सदरच्या शासन निर्णयान्वये जाती वैधता प्रमाणपत्र देण्याबाबत जी कालमर्यादा घालून दिली आहे त्याचेही कटाक्षाने पालन करावे की जेणेकरून जाती वैधता प्रमाणपत्र तपासणीचे काम प्रलंबित न राहता वेळेपूर्वी वैधता प्रमाणपत्र मिळाल्यास विद्यार्थ्यांना महाविद्यालयात प्रवेश घेणे अडथळणीचे होणार नाही.

६. जातीची प्रमाणपत्रे वेळेवर देणे व ती वेळेवर तपासून देणे या संदर्भात शासनाने वेळोवेळी निर्गमित केलेल्या आदेशांचे / सूचनांचे तंतोतंत पालन करण्यात यावे या कार्यपद्धतीमध्ये जे अधिकारी जाणूनबुजून अर्जदारास त्रास देत असतील अशाप्रकारच्या तक्रारी शासनास प्राप्त झाल्यास अशा अधिका-याविरुद्ध महाराष्ट्र नागरी सेवा (शिस्त व अपील तसेच वर्तणूक) नियम १९७९ मधील तरतूदीनुसार योग्य ती कारवाई करण्यात येईल याची सर्व संबंधितांनी कृपया नोंद घ्यावी.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

( )
(ज्या. ना. धकाते)
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन.

प्रति,
सर्व विभागीय आयुक्त,
अतिरिक्त आयुक्त (महसूल) तथा
अध्यक्ष, जाती प्रमाणपत्र पडताळणी समिती,
मुंबई / नागपूर / अमरावती / पुणे / औरंगाबाद / नाशिक

सर्व जिल्हाधिकारी,
सर्व उप जिल्हाधिकारी
सर्व उप विभागीय अधिकारी,
सर्व विभागीय समाजकल्याण अधिकारी,
निवळ मस्ती, का-मावळ-५.